

گونه‌شناسی مواضع حسنین (ع) در برابر ترویج سب امام علی (ع) در عهد معاویه

محمد رضا زارع خورمیزی^۱

چکیده

ترویج سب امام علی (ع) در جامعه اسلامی توسط معاویه و متعاقب او خلفای بنی‌امیه تا عمر بن عبدالعزیز رویدادی تاریخی است که مواضع و کنش‌های متعددی را در میان مسلمانان به دنبال داشت و ضروری است هر کدام در جای خود مورد واکاوی قرار گیرد؛ اما سؤال مهمی که مطرح می‌شود این است که مواضع امامان از اهل بیت پیامبر (ص) خصوصاً امام حسن (ع) و امام حسین (ع) در برابر این پدیده چه بود؟ پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی تاریخی مبتنی بر وقوع مواضع متأثر از تغییر شرایط، از لابه‌لای متون دست اول تاریخی و حدیثی، عکس‌العمل این دو امام را در مقابل ترویج سب علنی امام علی (ع) استخراج، گونه‌شناسی و تحلیل نموده و به این یافته‌ها رسیده که حسنین (ع) در مقابل سب علنی امام علی (ع)، مواضع و کنش‌های مشترک و متناسب با زمان، مکان و مخاطب داشته‌اند و کنش‌های اختصاصی هر کدام از این دو امام (ع) نیز با توجه به شرایط خاص دوره امامت آنها بوده و پیامد مهم این مواضع و کنش‌ها، ناکامی معاویه و امویان در قصدشان مبنی بر به فراموشی سپردن نام و یاد و سیره امام علی (ع) بود.

کلید واژه‌ها: سب امام علی (ع)، سیره امام حسن (ع)، سیره امام حسین (ع)، معاویه

۱. استادیار گروه تاریخ اسلام دانشگاه بین‌المللی اهل‌بیت (ع)، تهران: khormizi@abu.ac.ir